

Du transporterer patienter - transporterer du også smitte?

Produceret af Jan Bakmann, Taxa Fyn med tilladelse af Statens Serum Institut

Alle oplysninger er tilgængelige på:
www.ssi.dk

Ønsker du at afbryde smittevejen?

Du skal træffe valget hver gang du har afsluttet en opgave eller skal i gang med en ny.

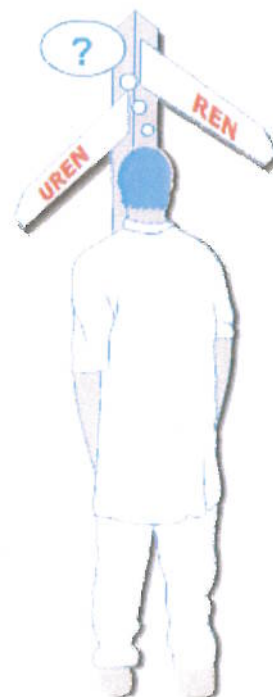
Håndhygiejne skal udføres:

- Før alle rene opgaver - for at forhindre at du tilfører bakterier til rene eller infektionsfølsomme områder.
- Efter alle urene opgaver - for at forhindre at du bringer bakterier med dig fra forurenede områder.
- Efter brug af håndsker - fordi der ved handskebrug sker en opformering af den normale bakterieflora du har på hænderne

Du kan vælge mellem hånddesinfektion eller håndvask afhængig af hvor forurenede dine hænder er.

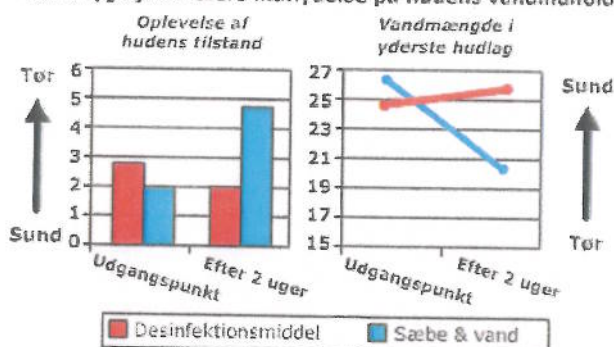
Du skal altså vurdere hvilken form for håndhygiejne du skal udføre hver gang du har afsluttet en opgave eller skal i gang med en ny.

Det vil sige at du både skal tænke over hvad du lige har været i gang med, og hvad du skal til at foretage dig.

© Statens Serum Institut

Håndhygiejnemidlers indflydelse på hudens vandindhold

© Statens Serum Institut

Kilde: Boyce, 2000

I rigtig mange tilfælde kan du altså med fordel vælge desinfektion som håndhygiejnemetode, når du går fra den ene patient til den næste.

Hvorfor slides hænderne?

Ved gentagen vask kan dine hænder blive slidt.

Årsagen til dette er oftest:

- At der bruges sæbe på tørre hænder - især flydende sæbe er hårdt ved hænderne.
- At hænderne ikke tørres rigtigt og at håndklæde kvaliteten er for ringe.
- At hænderne vaskes i for varmt vand. Varmt vand udtørre huden.

Den mikroflora som kan overføres via hænder og redskaber kaldes den midlertidige flora. Den kan også kaldes den transiente, transitære eller variable flora.

Bemærk! Hånddesinfektion er en mere effektiv metode til at fjerne den midlertidige flora end håndvask med vand og sæbe. Samtidig er metoden mere skånsom mod hænderne, fordi den ikke udtørre huden i samme grad som håndvask.

Den mikroflora der findes dybt i huden og som hverken kan eller skal fjernes, kaldes den blivende flora. Den kan også kaldes den permanente eller residente mikroflora.

Først i det øjeblik mikroorganismen trænger ind værtsorganismen og formerer sig skadeligt siger man at personen har fået en infektion.

Normalfloraen er de mikroorganismer som er personens blivende mikroflora. Nogle gange bliver udefrakommende, skadelige mikroorganismer en del af en persons normalflora. Man siger så at personen er blevet koloniseret med den udefrakommende flora. Sundhedspersonale kan være koloniseret med f.eks. stafylokokker og streptokokker på hud og slimhinder, uden selv at blive syge. Personen kaldes så for en rask smittebærer.

Smittespredning fra hænder med sår og rifter er større end fra hænder med hel hud. Personale med ikke hel hud bør derfor ikke deltage i den direkte patientpleje.

Husk! Hånddesinfektion udtørre ikke huden i samme grad som håndvask med vand og sæbe og dermed opstår der ikke så let sår og rifter på hænderne.

Der er mange fordele ved at bruge hånddesinfektion i stedet for håndvask med sæbe:

1. Du sparer tid
2. Den er mere effektiv til at fjerne bakterier
3. Den skåner hænderne mere end vask med vand og sæbe
4. Den er lettere at bruge
5. Hånddesinfektionsmidlet kan opbevares i din vogn

Et håndtryk er en glimrende måde at overføre mikroorganismer på - specielt hvis man helt undlader at udføre håndhygiejne!

Udfører man derimod håndhygiejne er overførslen af mikroorganismer meget begrænset ved håndtryk.

Billederne ovenfor er lavet ved hjælp af "glitterbug", som er en fluorescerende creme, der bliver selvlysende i ultraviolet belysning.

Cremen skal altså opfattes som forurening med mikroorganismer og når den fordeles på hænderne kan man illustrere hvordan både tør og våd forurening overføres ved almindelige opgaver.

Brug af handsker

Handsker skal bæres ved enhver risiko

for kontakt med blod, sekreter og ekskreter.

Sådan bruger du handsker:

Hænderne skal være rene og tørre når handskerne tages på.
Efter handskebrug skal hænderne enten desinficeres eller vaskes – det er der flere grunde til:

- Ved handskebrug sker en opformering af den mikroflora, der findes på dine hænder.
- Handsken kan perforeres under brug eller små mikroskopiske huller kan opstå.
- Det kan ikke undgås at dine hænder bliver forurenede når du tager de snavsede handsker af efter endt arbejdsopgave.

Handsker skal skiftes når de ved et uheld perforeres og der skal udføres håndhygiejne inden en ny handske tages på.

Medicinske engangshandsker er til engangsbrug. Dermed må de ikke vaskes eller desinficeres, men skal skiftes mellem hver patient eller opgave.

© Statens Serum Institut

Handsker skal være pudderfri, idet pudrede handsker:

- Kan øge infektionsrisikoen, idet pudderet er et fremmedlegeme.
- Kan øge risikoen for latexallergi.

Håndvask eller hånddesinfektion?

Du kan vælge mellem to former for håndhygiejne:

Læg mærke til at i langt de fleste tilfælde kan du vælge hånddesinfektion frem for håndvask.

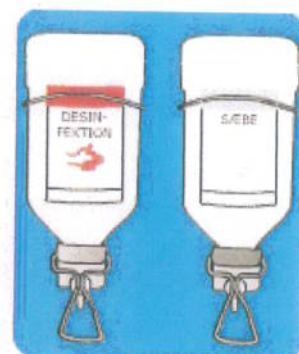
Før rene opgaver, som invasive indgreb, kontakt med infektionsfølsomme områder og ved kontakt med infektionsfølsomme patienter, er hånddesinfektion at anbefale frem for håndvask, fordi det er en mere effektiv metode til at fjerne mikroflora.

Hygiejnisk hånddesinfektion

Før rene opgaver - Efter urene opgaver - Efter brug af handsker - Ved ikke synlig eller tør forurening
Evt. som supplement til håndvask

Amindelig håndvask

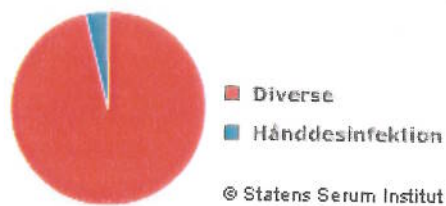
Før rene opgaver - Efter urene opgaver - Efter brug af handsker - Ved synlig eller våd forurening (blod, sekreter og ekskreter)
Evt. før hånddesinfektion

© Statens Serum Institut

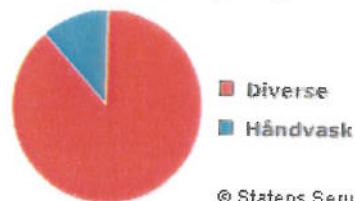
Hvor lang tid tager håndhygiejne?

Tid brugt på hånddesinfektion på en 8 timers arbejdsdag

© Statens Serum Institut

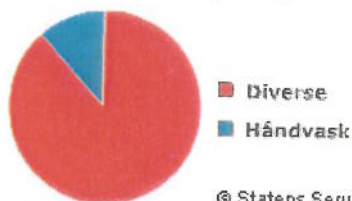
Tid brugt på håndvask på en 8 timers arbejdsdag

© Statens Serum Institut

7 hånddesinfektioner i timen à 30 sekunder bliver til 28 minutter i løbet af de 8 timer.

Tid brugt på håndvask på en 8 timers arbejdsdag

© Statens Serum Institut

7 håndvaske i timen à 60 sekunder bliver til 56 minutter i løbet af de 8 timer.

Obs: Voss beregner i sin opgørelse af tidsforbrug på hånddesinfektion til 20 sekunder. Vær opmærksom på at vi i dette materiale angiver 30 sekunder som desinfektionstid.

Ovennævnte er vigtige uddrag fra folderes "Du Transporterer Patienter – Transporterer Du Også Smitte", der er skrevet af Jan Bakmann i tæt samarbejde med Statens Serum Institut

STATENS
SERUM
INSTITUT